

Ostrowska, Teresa

"Profesorowie warszawskiej farmacji
Józef Jan Celiński, Władysław
Mazurkiewicz. Studium o twórcach
przełomów uniwersyteckich", pod red.
Barbary Kuźnickiej, Warszawa 1993 :
[recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 39/1, 160-161

1994

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

spolitej Polskiej w latach 1935–1939. Warszawa 1990 ss. 127; *Wizja Polski w programach władz i stronnictw politycznych w latach 1939–1944. Wybór dokumentów i materiałów* (wspólnie z E. Kotowską) Warszawa 1987 ss. 176.

² Drugi wzmiankowany artykuł to: *Stowarzyszenie Inżynierów Mechaników Polskich w dwudziestoleciu międzywojennym* (1988 nr 3 s. 719–741) – jest to syntetyczny skrót nieopublikowanej monografii, liczącej ponad dziesięć arkuszy wydawniczych. Dodajmy, iż w wydawnictwach Instytutu Historii Nauki i Techniki J. Piłatowicz opublikował również rozprawę *Projekty i programy elektryfikacji Polski w latach 1918–1939* ("Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej" Seria D z. 10 1984 s. 119–163).

³ Kolokwium habilitacyjne dra Józefa Piłatowicza, jak i jego wykład habilitacyjny, uznane jako dobre, odbyło się w Instytucie Historii PAN w dniu 29 kwietnia 1993 r.

Jerzy Róźiewicz
(Warszawa)

Profesorowie warszawskiej farmacji Józef Jan Celiński, Władysław Mazurkiewicz. Studium o twórcach przełomów uniwersyteckich. Pod red. Barbary Kuźnickiej. Warszawa 1993 Instytut Nauki, Oświaty i Techniki PAN Pracownia Historii Nauk o Leku, 101 s.

Sprawy ewolucji kształcenia farmaceutów począwszy od praktyki aptecznej aż do studiów uniwersyteckich od dawna były przedmiotem badań Barbary Kuźnickiej. Temu zagadnieniu była poświęcona Jej rozprawa doktorska pt. *Ewolucja nauczania farmacji w Polsce w latach 1783–1930* (Wrocław 1968) i kilka innych późniejszych prac. Do tejeż tematyki nawiązuje obecna publikacja.

Trzonem książki są dwie rozprawy pisane na stopień magistra farmacji przedstawiające dwóch pionierów w dziedzinie kształcenia farmaceutów. Jednym z nich jest Józef Jan Celiński, pierwszy profesor farmacji w Warszawie. Wykładał on chemię i farmację w Wydziale Akademicko-Lekarskim założonym w 1809 r., a następnie w Królewskim Uniwersytecie Warszawskim. Szkolił przyszłych lekarzy i farmaceutów. Tych ostatnich w ramach dwuletniego kursu chemiczno-farmaceutycznego. Zorganizował też pracownię: Gabinet Farmaceutyczny. Był autorem pierwszego podręcznika farmacji w polskim języku i współautorem pierwszej polskiej narodowej farmakopei. Brał udział w pracach Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk i Rady Lekarskiej Warszawskiej.

Pierwszy w Polsce samodzielny Wydział Farmaceutyczny powstał dopiero po upływie ponad 100 lat, bo w 1926 r. w Uniwersytecie Warszawskim. Studia w nim zostały ustalone na lat cztery, a warunkiem przyjęcia na nie było posiadanie matury. Do założenia tego Wydziału walnie przyczynił się Władysław Mazurkiewicz, lekarz i profesor farmakognozji.

Rozprawy zostały poprzedzone *Wstępem* pióra Barbary Kuźnickiej i Jej artykułem *O dwóch przełomach w dziejach uniwersyteckiej farmacji warszawskiej*.

Z kolei następuje rozprawa Grzegorza Łyczko pt. *Józef Jan Celiński (1779–1832) w początkach kształtowania się naukowego ośrodka farmacji w Warszawie* zawierająca następujące rozdziały: *Rys biograficzny, Józef Celiński jako współorganizator i wykładowca Wydziału Akademicko-Lekarskiego, Działalność Józefa Celińskiego w Towarzystwie Warszawskim Przyjaciół Nauk, Charakterystyka dorobku naukowego, Zakończenie, Aneks: Zestawienie prac Józefa Celińskiego, Bibliografia* – w tym archiwalia z Archiwum Głównego Akt Dawnych.

Rozprawa Ireny Kurzątkowskiej pt. *Władysław Mazurkiewicz (1871–1933) i jego rola w powstaniu Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Warszawskiego* ma nieco inny, ale podobny układ. Obejmuje *Rys biograficzny, Osobowość Władysława Mazurkiewicza w relacji ustnej Profesora Henryka Bukowieckiego, Działalność Władysława Mazurkiewicza w Uniwersytecie Warszawskim w latach 1916–1926, Powstanie Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Warszawskiego w 1926 roku, Aneks: Publikacje naukowe Władysława Mazurkiewicza, Bibliografia* – w tym archiwalia z Centralnego Archiwum Wojskowego oraz zarządzenia i ustawy uniwersyteckie. Rozprawa ta jest nastawiona głównie na pokazanie trudu rodzenia się Wydziału Farmaceutycznego. Z tego powodu nie została obszerniej omówiona działalność naukowa Mazurkiewicza, co pozostawia pewien niedosyt.

Obie rozprawy zostały opracowane bardzo starannie z wykorzystaniem wszystkich dostępnych materiałów. Mogą nawet służyć za wzór pisania prac naukowych, nie tylko dla przyszłych magistrantów, ale nawet dla dyplomowanych historyków nauki.

Również starannie została zredagowana książka. Zamieszczenie angielskojęzycznych streszczeń i spisu rzeczy w języku angielskim sugeruje, że została ona przeznaczona nie tylko dla polskich historyków nauki. Okładka w ekologicznym (zielonym) kolorze przedstawia bramę Uniwersytetu Warszawskiego.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)